

Tähti-, aurinko- ja kuudemonstraattorit

Rosa M. Ros, Francis Berthomieu

*International Astronomical Union
Technical University of Catalonia, Spain
CLEA, France*

Tavoitteet

- Ymmärtää tähtien näennäinen liike eri leveyspiireillä
- Ymmärtää auringon näennäinen liike eri leveyspiireillä
- Ymmärtää kuun liike ja muodot eri leveyspiireiltä nähtynä

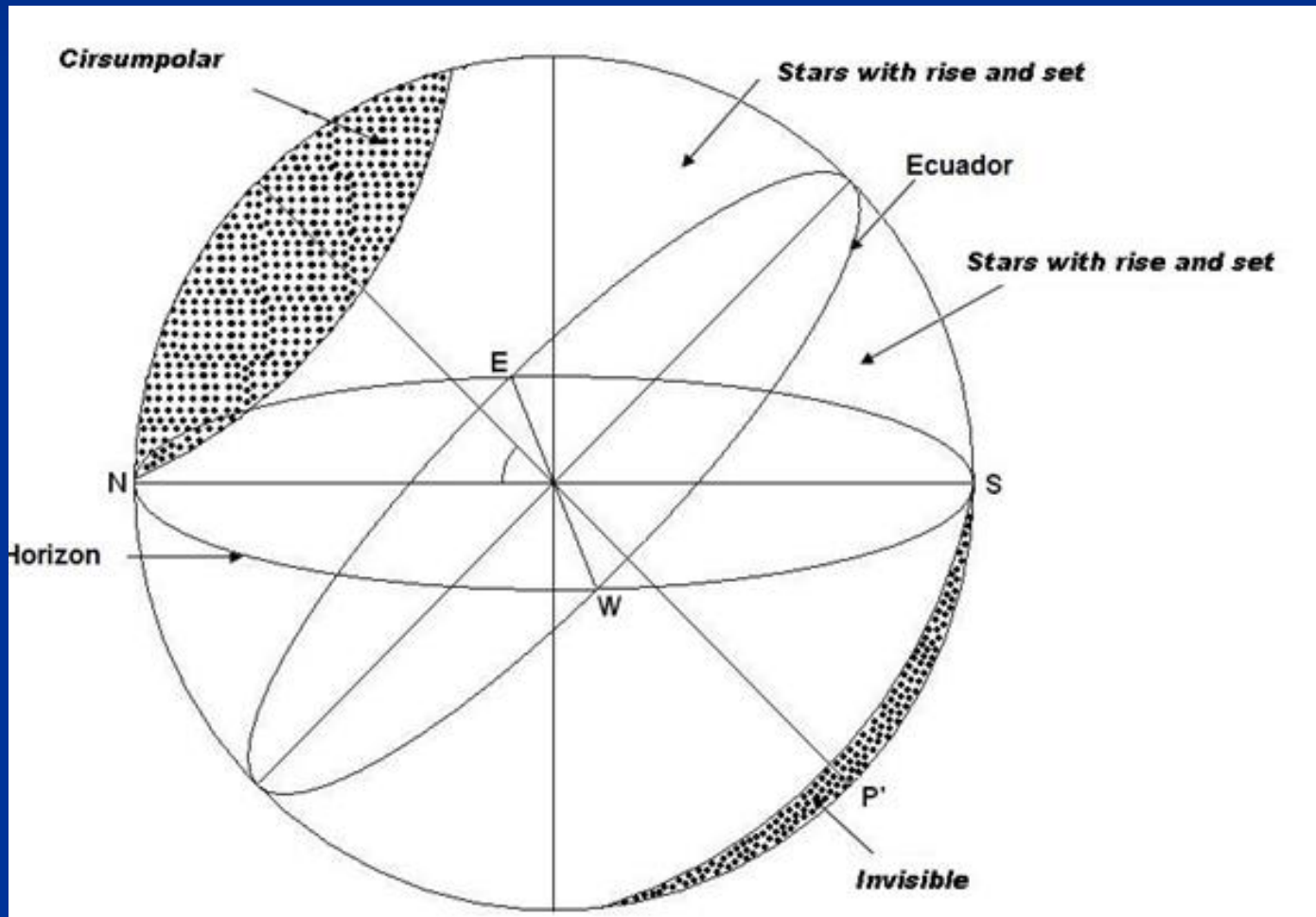

Aktiviteetti 1: Tähtidemonstraattori näyttää:

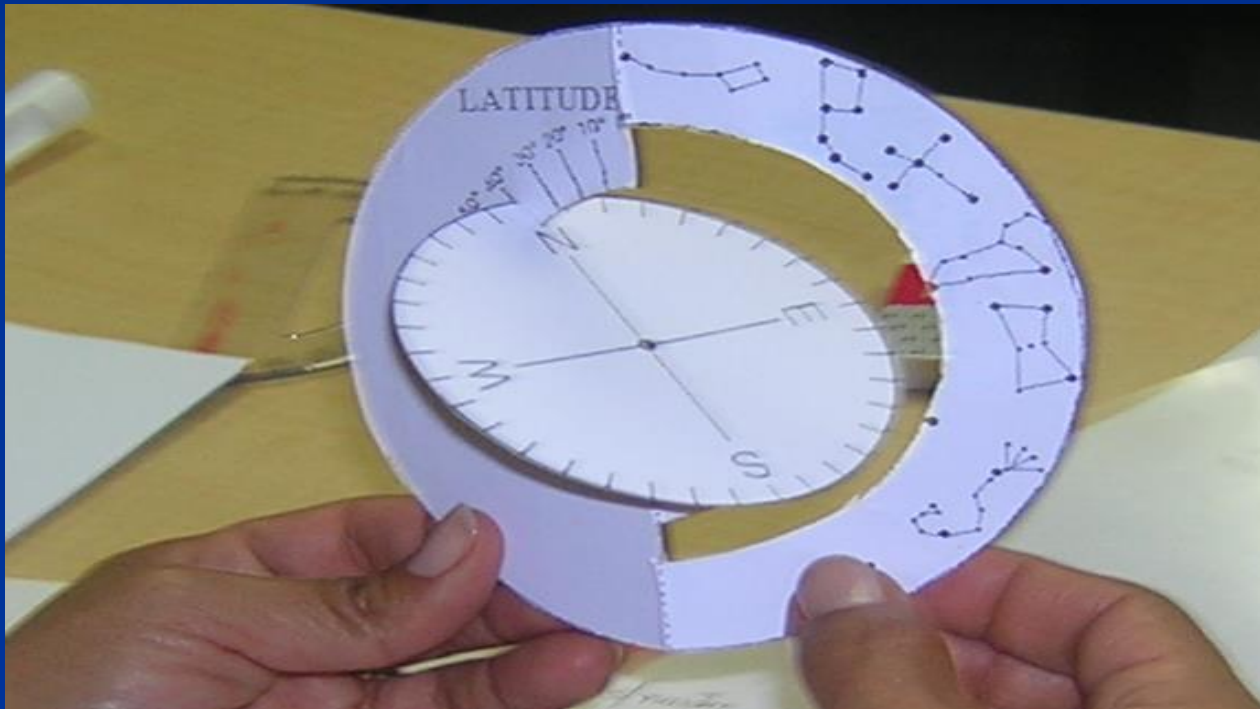
- Tähtien radat taivaalla
- Navanympärystähdet; tähdet, jotka ovat aina näkyvissä, ja tähdet, jotka laskevat ja nousevat
- Matkusta minne vain, jos tiedät pituuspiirin (voit rakentaa demonstraattorin jokaiselle paikalle)

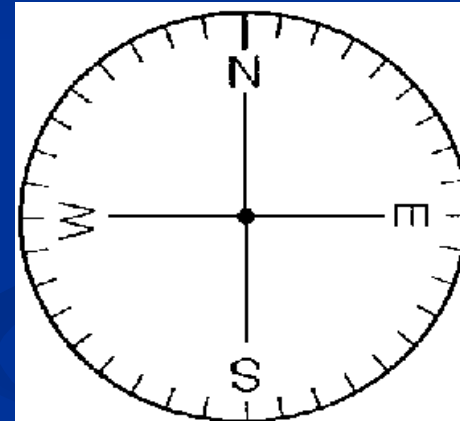
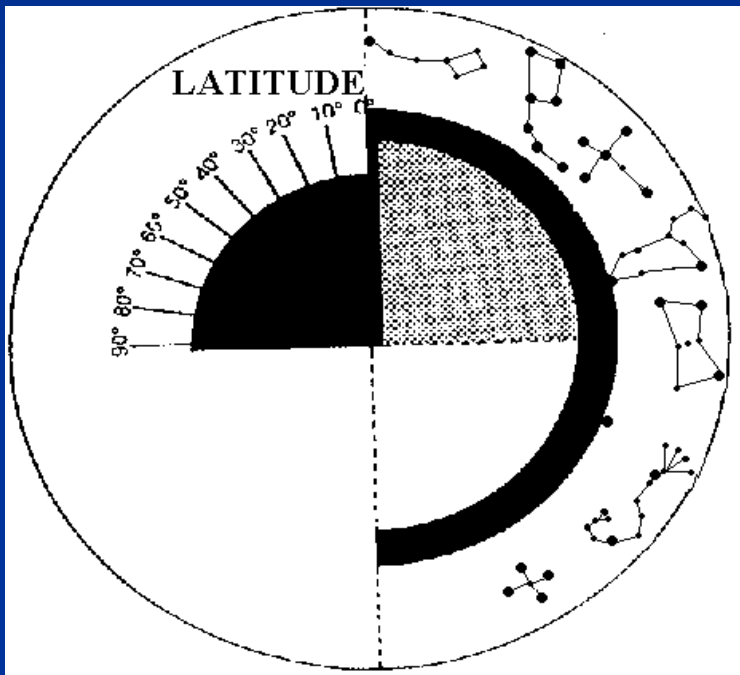
navanympäristähdet / laskevat ja nousevat tähdet / aina näkyvissä olevat tähdet

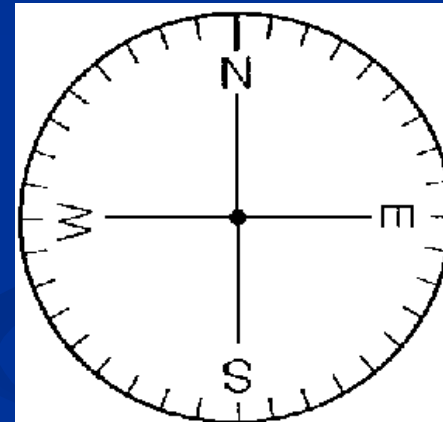
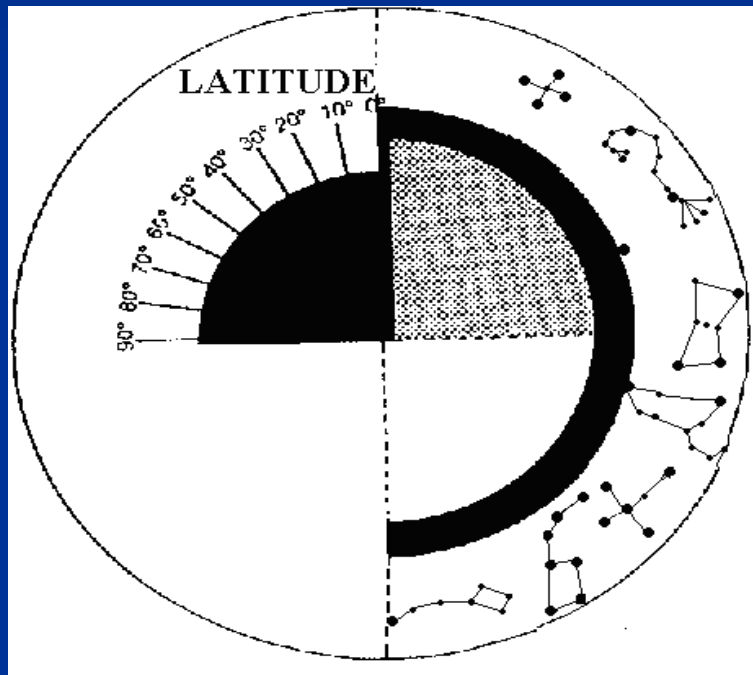
Tähtidemonstraattori

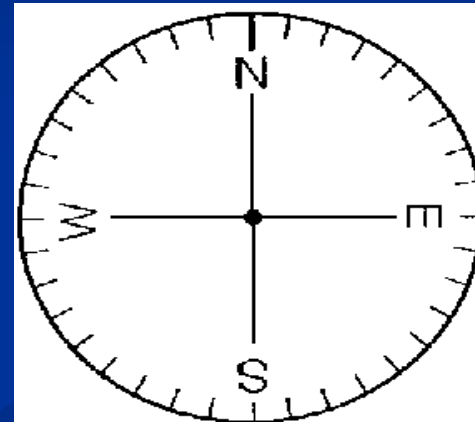
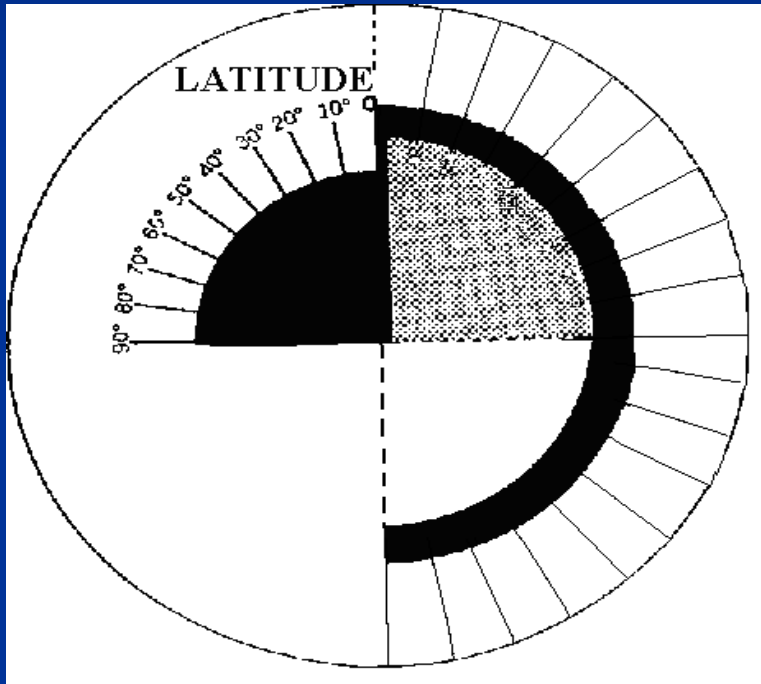
Tähtidemonstraattori pohjoiselle pallonpuoliskolle

Tähtidemonstraattori eteläiselle pallonpuoliskolle

Tyhjä tähtidemonstraattori (lisää haluamasi tähtikuviot)

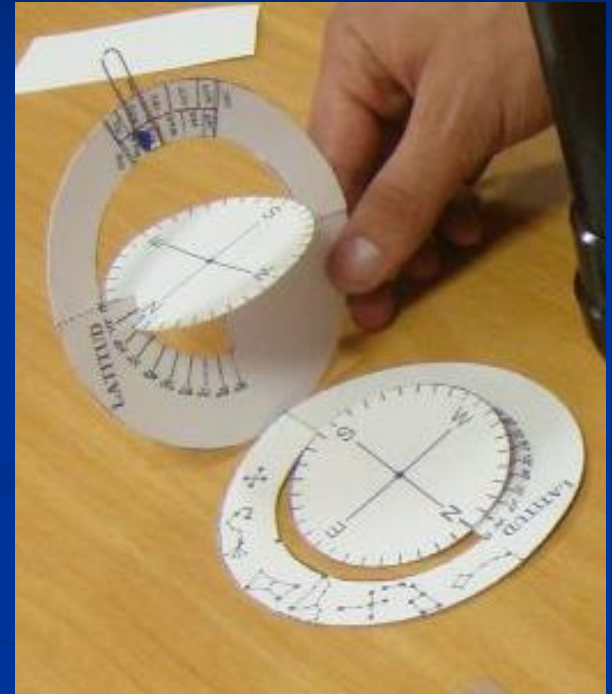

- Kevät
- Kesä
- Syksy
- Talvi
- tai kuukausittain

Construcción

- Se dan todas las explicaciones para realizar la construcción separando según sean:
- Hemisferio Norte
- *Hemisferio Sur*

¿Cómo se construye? 1/3

- Pegar las dos piezas sobre cartón o cartulina rígida.
- Recortar las dos piezas (mayor y menor) siguiendo el contorno circular.
- Suprimir las zonas negras
- Doblar la pieza principal por las líneas de puntos.

Kasaaminen – Vaihe 2

- Leikkaa horisonttikiekkoon lovi N:n yläpuolelle (pohjoisessa) *tai S:n (etelässä)*
- Liimaa koillisneljännes (pohjoisessa) horisonttikiekosta pääpalan harmaalle neljännekselle. W-pisteen tulee täsmätä 90° :een *tai lounaisneljännes (etelässä) horisonttikiekon harmaaseen neljännekseen. E-pisteen tulee täsmätä 90° :een.*

Tee tämä vaihe huolella, sillä mallin tarkkuus riippuu näiden kahden osan yhteensovittamisen tarkkuudesta.

Kokoaminen - Vaihe 3

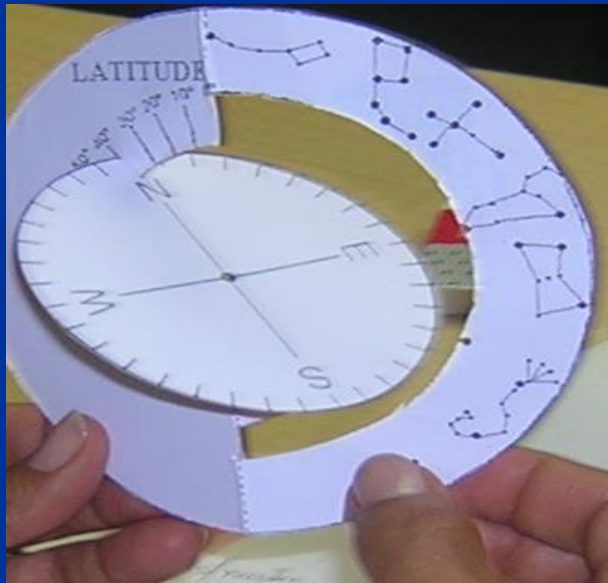
- Aseta N-lovi (pohjoisessa)
leveyspiirasteiden päälle

*Tai S-lovi (etelässä) leveyspiirasteiden
päälle*

- Käännä horisonttikiekkko suoraan kulmaan
suhteessa leveyspiirastekiekkoon
- Käytä kääntämällä mihin tahansa
haluttuun leveyspiiriin

Tähtien reittien kallistuskulma

70°
Enontekiö
Suomi

41°
Montseny
Espanja

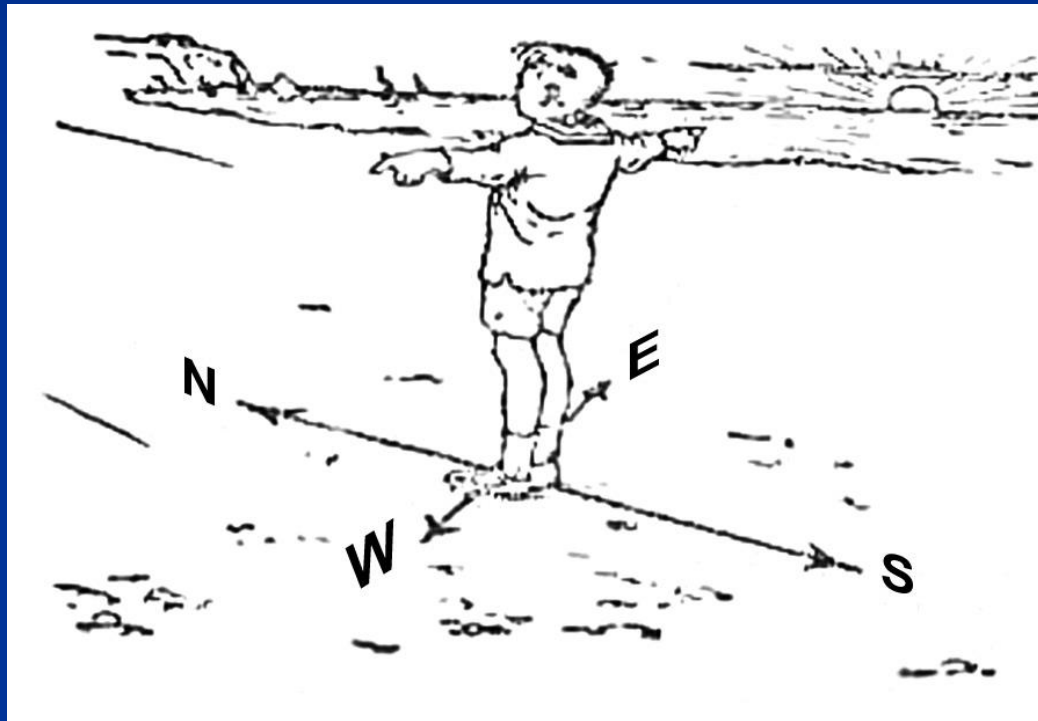
23°
Matehuala
Meksiko

Mistä aurinko nousee?

Onko tämä kuva oikeassa?

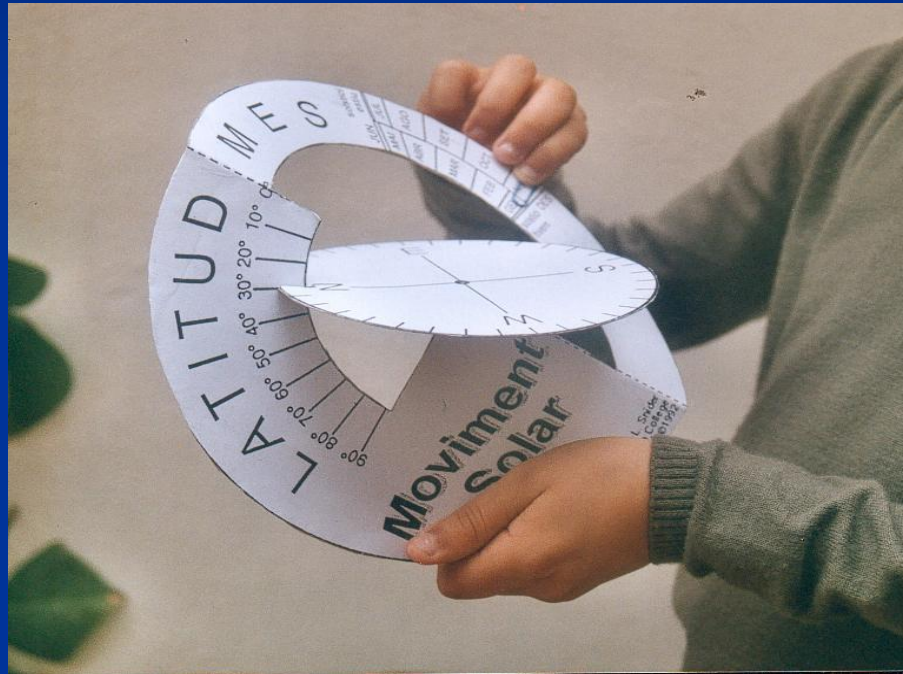

**Aurinko nousee aina idästä ja laskee
aina länteen. Pitääkö tämä paikkansa?**

Tehdään toinen demonstraattori.

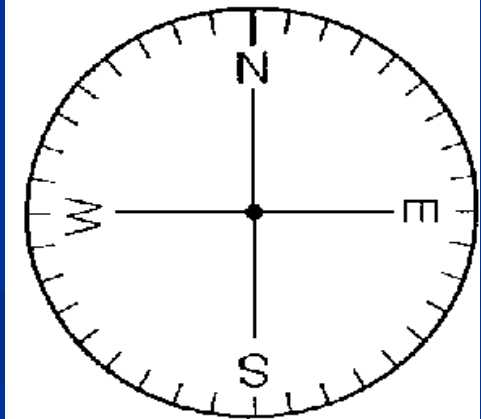
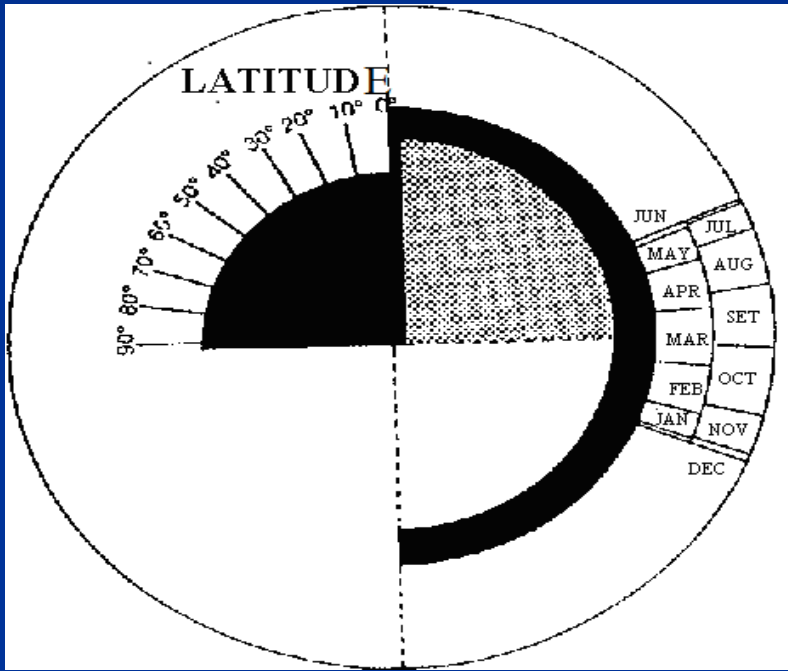

Aktiviteetti 2: Aurinkodemonstraattori näyttää:

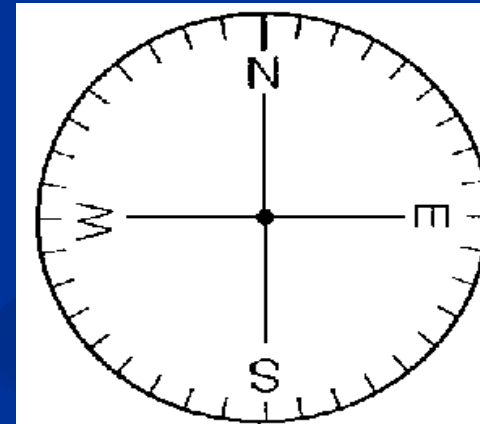
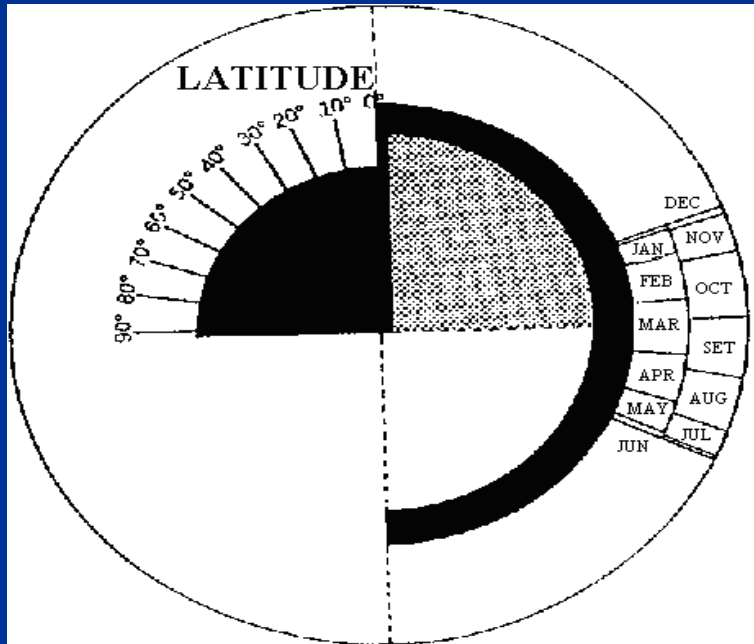
- Auringon reitin päivän aikana
- Auringon liikkeen vuoden mittaan
- Auringonnousut ja -laskut
- Yöttömät yöt
- Matkusta minne vain, jos tiedät
pituuspiirin

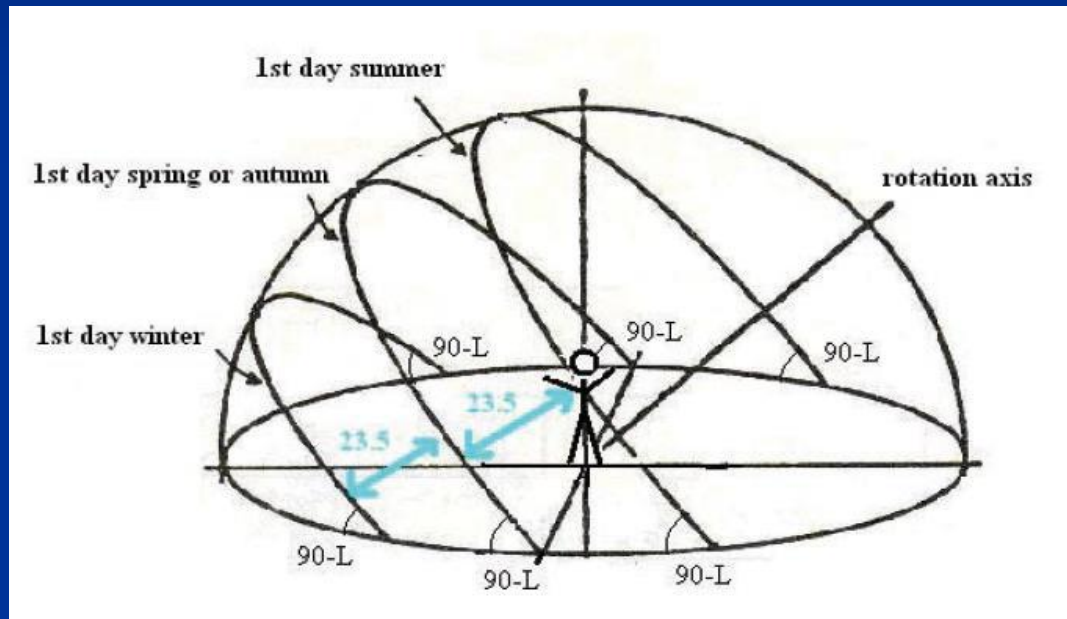
Aurinkodemonstrattori – pohjoinen pallonpuolisko

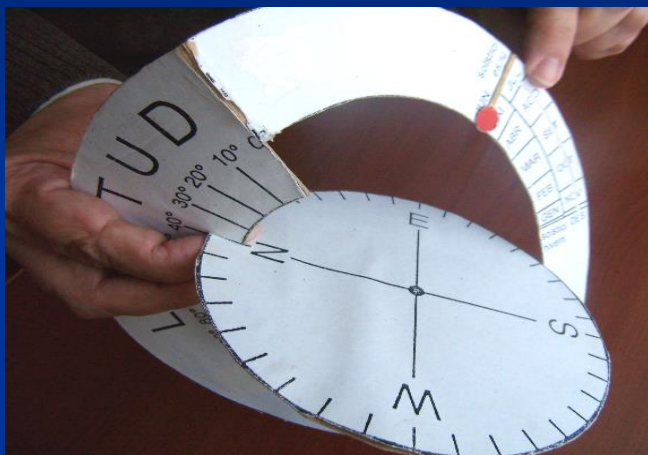
Aurinkodemonstraattori - eteläinen pallonpuolisko

Auringon reitit

Auringon reitti

- Aseta N oikean leveyspiirin kohdalle
- Aseta merkki oikeaan päivämäärään
- Käännä kehän päivämääräpuolisko näyttääksesi auringon liikkeen päivän mittaan
- Huomaa auringonnousun ja -laskun paikat

Auringon reitin jyrkkyys

70°
Enontekiö
Suomi

40°
Gandía
Espanja

5°
Ladrilleros
Kolumbia

Auringon reitin korkeus

Kesä ja talvi Norjassa

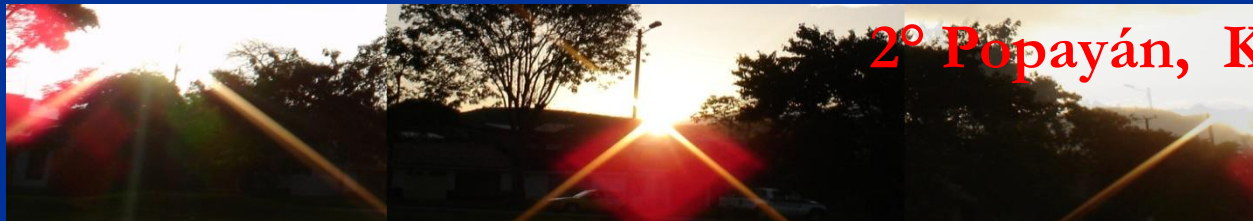
Auringonnousut ja -laskut eri paikoissa

57° Riika, Latvia

40° Barcelona, Espanja

2° Popayán, Kolumbia

talvi

kevät
syksy

kesä

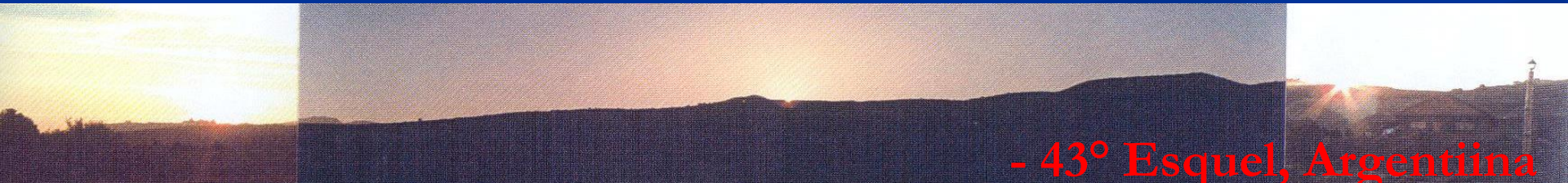
Auringonnousut ja -laskut eri paikoissa

2° Popayán, Kolumbia

- 19° La Paz, Bolivia

- 43° Esquel, Argentiina

talvi

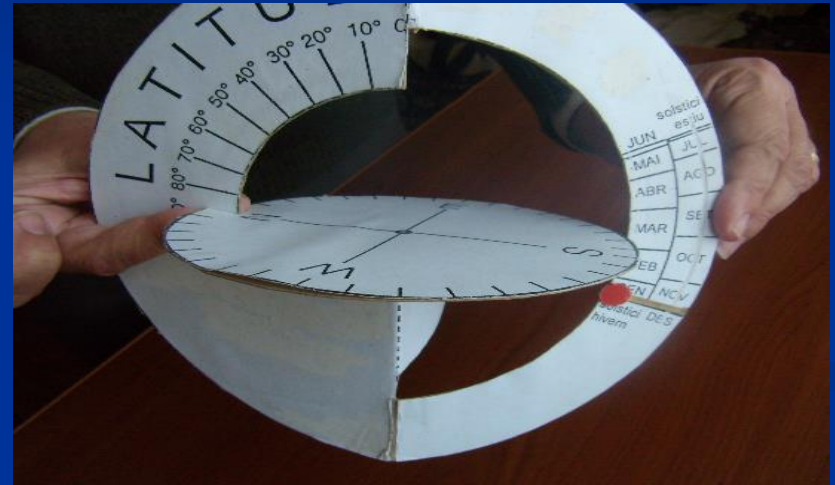
kevät
syksy

kesä

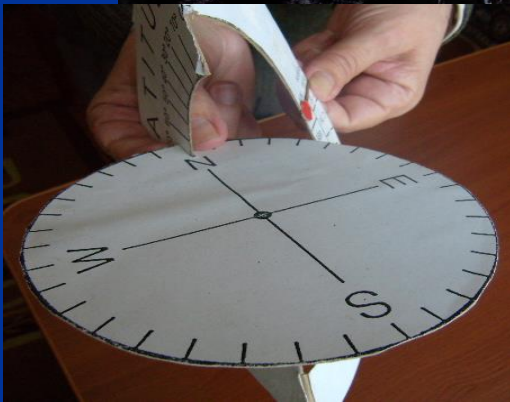

Kesä ja talvi navoilla

Navoilla aurinko on horisontin yläpuolella puoli vuotta ja alapuolella toisen puolen

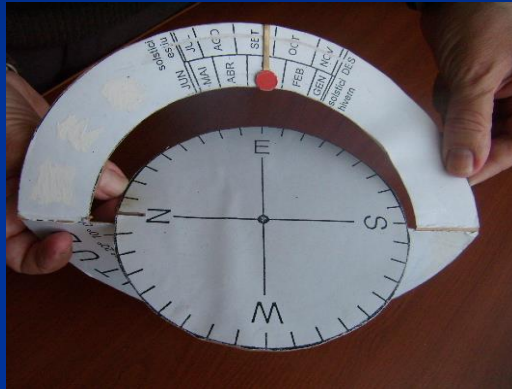
Yötön yö

Aurinko laskee, kunnes saavuttaa meridiaanin, ja alkaa sitten nousta sen sijaan, että laskisi horisontin alapuolelle.

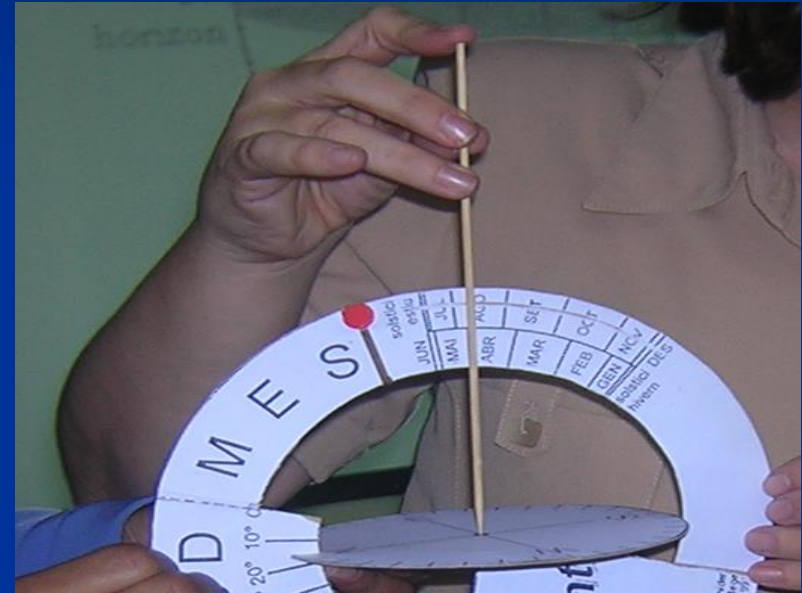

Vuodenajat päiväntasaajalla

Auringon reitti on aina melkein suorassa kulmassa horisonttiin nähden ja sen reitin pituus on lähes sama vuoden ympäri.

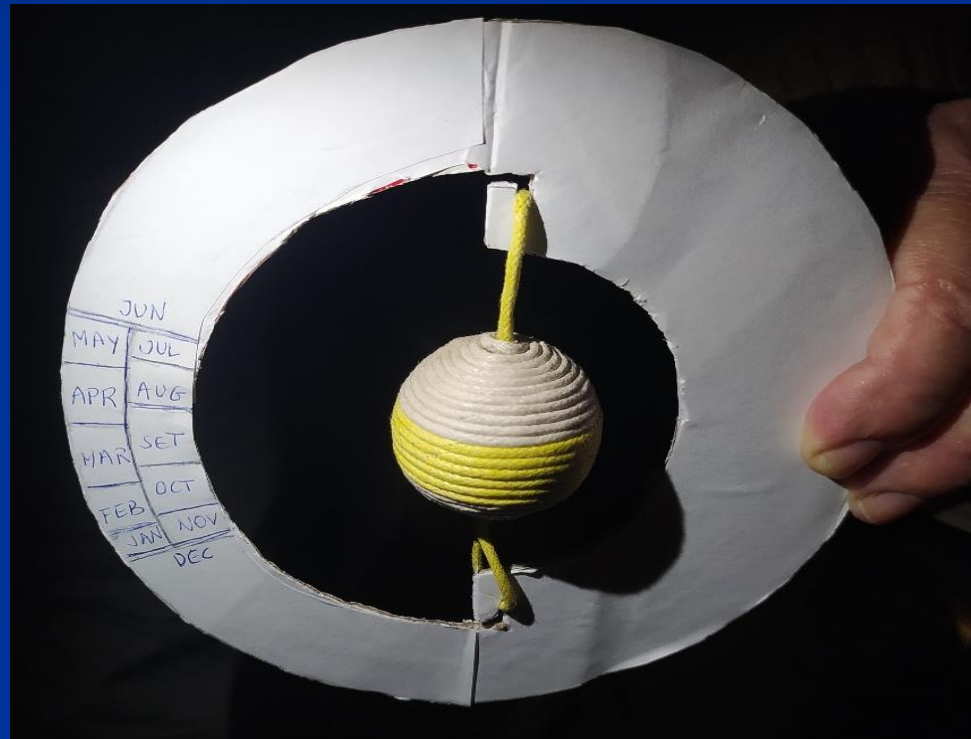
Aurinko zeniitissä

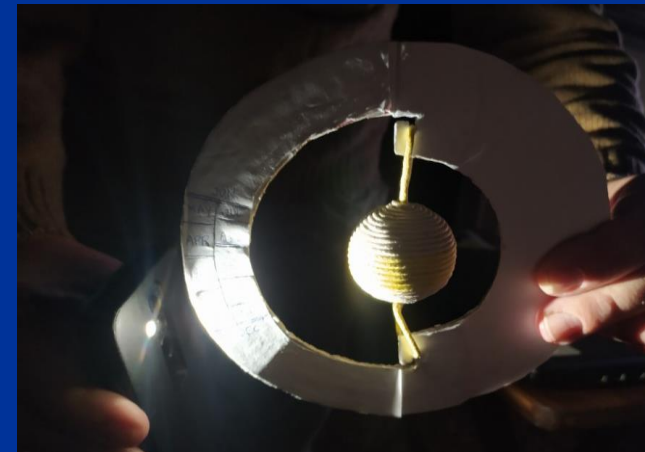
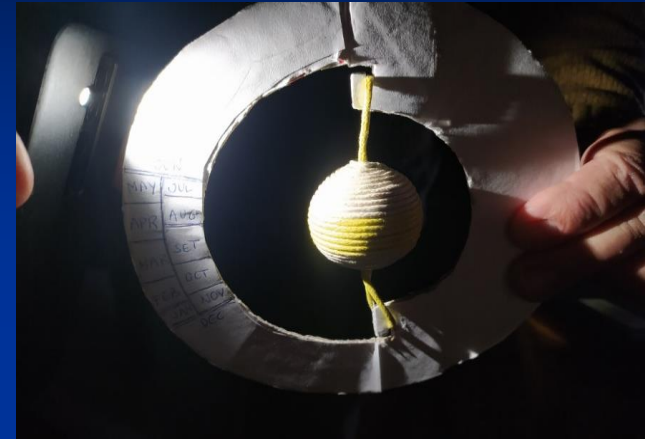
Aurinkopuolenpäivän aikaan varjosi on suoraan alapuolelalsi.

Aktiviteetti 3: Mallimaapallo-demonstraattori

- Mallimaan käyttäminen auringon suunnan selittämiseen

Aktiviteetti 3: mallimaapallo- demonstraattori

Aktiviteetti 4: Kuudemonstraattori

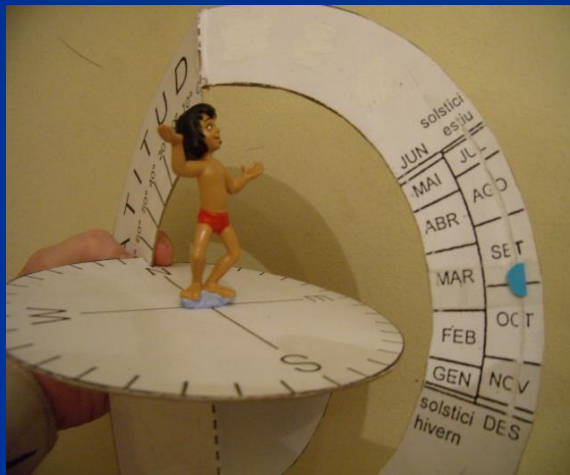
Miksi Kuu hymyilee joissain
paikoissa?

Miksi - kyllä tai ei

Aktiviteetti 3: Kuudemonstraattori

Jättidemonstraattori

Kiitos paljon
huomiostanne!

